Butrymówna, Marya

Kurhany w Niewieżnikach w pow. Poniewieskim

Światowit 4, 148-150

1902

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

Młot szlifowany z otworem (połowa), znaleziony w *Mstyszynie*.
Takiż odłamany, ze wsi *Majdan*, pow. Dubieńskiego.
Koniec ostrza toporka, znalez. w *Budważu*, pow. Dubieńskim.
6 siekierek gładzonych bez otworu. Znal. w *Stupnie*, pow. Dubieńskiego, *Antonowcach* i *Sapanowie*, pow. Krzemienieckiego, oraz w *Budera-żu*, pow. Dubieńskiego.
Dwa trzpienie z otworu toporka, bardzo prawidłowo toczone. Znal. w *Listwianie* i *Narajowie*, pow. Dubieńskiego.
Grot szlifowany, ostry koniec odłamany, ze wsi *Narajowa*, pow. Dubieńskiego.
Sześć krążków z otworami różnej wielkości, znalezionych w *Boratynie*, *Mstyszynie* i *Perepilkach*, pow. Łuckiego, w *Łahodówce* i *Krasnem*, pow. Dubieńskiego.

Ludwik Żytyński.

Łahodówka.

3.

Kurhany w Niewieżnikach w pow. Poniewieskim.

Niedawno w sąsiednim majątku pana Jasieńskiego w Niewieżnikach znaleziono przy braniu żwiru toporek żelazny i dwie fibule (zapinki). Wprawdzie w roku zeszłym poszukiwania moje w kurhanach w Niewieżnikach nie zostały uwieńczone pożądanym skutkiem, gdyż absolutnie nic nie znalazłam, pojechałam jeszcze raz i zabrałam się do rozkopania kilku kurhanów, leżących na prawym brzegu Niewiaży, u stóp niewielkiego wzgórza. W trzech dużych kurhanach nie znaleźliśmy nic, prócz licznych kości, zniszczonych i rozsypanych w nieładzie. W mniejszym nasypie, noszącym ślady dawnego bardzo rozkopywania, znaleźliśmy, prócz rozrzuconych kości, należących do kilku osobników, kilka paciorków ze szkła niebieskiego i skręty bronzowe małe, z wstęgi płaskiej. Na kawałku kości dwie bransolety, a głębiej luźno jeszcze takież same dwie obok szczątków kilku żeber i kręgów grzbietowych. W tymże kurhanie, o parę łokci dalej — znowu trochę kości, a przy nich toporek żelazny. Zresztą nic więcej.

Jedną fibulę, cztery bransolety, skręty bronzowe, paciorki i toporek żelazny posyłam do zbioru Pańskiego.

Marya Butrymówna.

Jodkany.

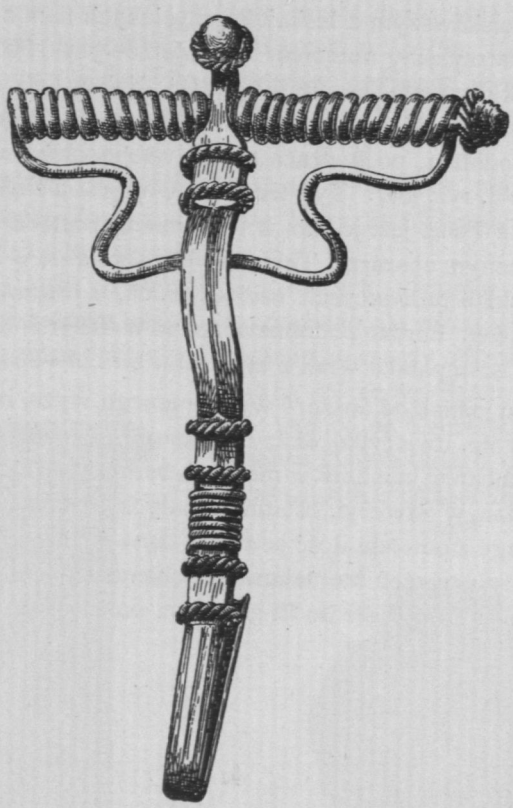

Rys. 325. Zapinka bronzowa z kurhanu w Niewieżnikach.

Rys. 326.
Siekiera żelazna. № 15663.

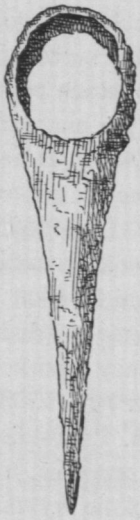

Rys. 327.

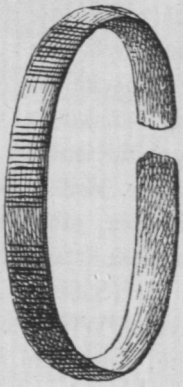

Rys. 328.
Bransoleta bronzowa. № 15659.

P. s. Najciekawszym z łaskawie przysłanych nam zabytków jest zapinka, którą opatrzyliśmy numerem inwentarzowym 15656 i podajemy w wiernym rysunku w zmniejszeniu o $^1/_4$ część. Należy ona do grupy zapinek z zawiniętą nóżką i w klasyfikacyi Oskara Almgrena do grupy szóstej. Zupełnie prawie podobna, pochodząca z Prus wschodnich, wyobrażona jest u niego na tabl. VII, rys. 167. Typ ten pokrewny jest z zapinkami środkowej części okresu La Tène, jest jednak w tej odmianie postacią lokalną, spotykaną na dość znacznym obszarze. Takie same znajdują się w Prusiech wschodnich i w rosyjskich prowincyach nadbaltyckich, a niedawno znaleziono je w Finlandyi nawet. Bardzo podobne poznano w Rosyi południowej, oraz na Węgrzech (w Osztropataka wraz z monetami z r. 249-251 po Chr.).

Na zachód jednak od obszaru wymienionego wyżej trafiają się całkiem wyjątkowo, tak np. dwa tylko okazy niekompletne, znalezione w Anhalcie i Holsztynii zachodniej (zachow. w muzeach berlińskiem i hamburskiem), oraz jeden na Ölandzie w Szwecyi, ostatni b. małych rozmiarów. Zapinka ta zasługuje na uwagę z powodu dość pewnych danych chronologicznych, jakich dostarcza. Ze spostrzeżeń Monteliusa, Tischlera, Müllera i Almgrena wynika, że należy ona dość ściśle do III-go wieku po Chrystusie.

E. Maj.

4.

Zabytki podolskie.

Na granicy powiatów Bracławskiego, Jampolskiego i Olhopolskiego, na polach wsi Eljaszówki, o milę na zachód od fabryki cukru „Kapuściany“, znajdywano nieraz przy robotach polnych narzędzia kamienne. Prawdopodobnie była tam i fabryka tych narzędzi, gdyż oprócz wyrobów wykończonych, spotyka się i wióry. Okazy, które posyłam i proszę o przyjęcie ich do zbioru Pańskiego, wyrobione są przeważnie z krzemienia popielatego rozmaitych odcieni, i tylko nr. 9 (nr. 15505) posiada zabarwienie żółtawe. Nr. 1 (zb. nr. 15497) jest rdzeniem kształtu baryłkowatego, później użyty do rozcierania, albo jako rodzaj tłuczka. Nra 4, 5, 6 (nra 15500-15502) są to siekierki krzemienne, pięknie wygładzone, ale z tylcem odłamanym. Nr. 11 i 13 (15506 i 7) są to okazy toporków nieuszkodzonych i jeszcze niegładzonych. Wreszcie Nra 10 i 12 (15503 i 4) są takiemiż, niegładzonemi toporkami, popsutemi w robocie. Pozostałe trzy okazy są wyrobione z rozmaitego materyału, ale nie z krzemienia; mianowicie nr. 15499 jest opolerowanym obuszkiem, okaz to pięknie wykończony i posiadający u swej sze-